

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1275
Toplantı Tarihi/Sayısı : 23.2.2023/33
Karar Numarası : 2023/211
Başvuran : İ. A.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca; cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan son 1 yıllık kısmının yerine son 3 yıllık kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edileceğini düzenleme altına alan hükmün kendisine de uygulanması şeklindeki talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddedilmesinin eşitlik ilkesiyle bağdaşmadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle:

a. Başvuran tarafından 7242 sayılı Kanun ile düzenlenen denetimli serbestlik kurumundan yararlanabilmek için İdare ve Gözlem Kuruluna defalarca dilekçe yazıldığı, başvurana gönderilen cevabi yazıda; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 134'üncü maddesi uyarınca almış olduğu 1 yıl 8 aylık hapis cezasından ötürü 7242 sayılı Kanun ile yürürlüğe giren denetimli serbestlik düzenlemesinden yararlanamayacağını belirtildiği,

b. Kurum tarafından mahpusların işledikleri suça göre sınıflandırılmasının yanlış bir uygulama olduğu, mahpusların denetimli serbestlik sürecinin değerlendirilmesi adına Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerinin ve mahpusun kurumda iyi halli olarak geçirdiği sürenin esas alınması gerektiği, iddia edilmiştir.

3. Muhatap Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 08.09.2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Muhatap Kurumun başvuranın aynı konuda İdare ve Gözlem Kuruluna sunduğu dilekçesine cevaben yazdığı yazıda, 7242 sayılı Kanun'un 52'nci maddesine göre değiştirilen 5275 sayılı Kanun'un geçici 6'ncı maddesi uyarınca; "...*özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar(madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138) hariç olmak üzere, 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir yıl" olan süre "üç yıl" olarak uygulanır.*" şeklinde düzenlendiği,

b. Bunun yanında başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılması hususunda yapılan incelemede; Konya Açık Ceza İnfaz Kurumundan ve Antalya E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumundan firar ettiği anlaşıldığı, birinci firarındaki koşullu salıverilme tarihinin 26.04.2018, ikinci firarındaki koşullu salıverilme tarihinin ise 29.09.2023 olduğu, bu sebeple başvuranın açık ceza infaz kurumuna ayrılma talebinin Açık Ceza İnfaz

Kurumuna Ayrılma Yönetmeliği'nin 8'inci maddesi uyarınca reddedildiği, ifade edilmiştir.

4. Başvurandan 13.10.2022 tarihinde alınan yazılı görüşte özetle; 7242 sayılı Kanun'un 52'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; açık ceza infaz kurumuna ayrılma hakkı bulunmayan mahpusların da söz konusu düzenlemeden yararlanabileceği, Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesi uyarınca suç ayırımı yapılmaksızın tüm mahpuslara denetimli serbestlik ile ilgili hükmün uygulanması gerektiği, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından açık ceza infaz kurumuna ayrılma talepli dilekçesinin hukuka aykırı biçimde reddedildiği, ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şu şekildedir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz..."

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Ceza infaz kurumlarında kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumundaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahpuslar ve ceza infaz kurumu görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (*Avrupa İşkence ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesinin (CPT) Standartları*, 2002).

9. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna

öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (*Selmouni/Fransa [BD]*, B.No: 25803/94, 28.07.1999, para.95; *Assenov ve diğeri/Bulgaristan*, B.No: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

10. Başvuran, cezasının infazını iyi halli olarak geçirdiğini, 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 52'nci maddesi uyarınca; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan; iyi halli hükümlünün cezasının koşullu salıverilme tarihine kadar olan son 1 yıllık süresinin yerine son 3 yılının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infaz edileceğini düzenleme altına alan hükmün kendisine de uygulanması gerektiğini iddia etmiştir.

11. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infazı" başlıklı 105/A maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir; "*Hükümlülerin dış dünyaya uyumlarını sağlamak, aileleriyle bağlarını sürdürmelerini ve güçlendirmelerini temin etmek amacıyla, açık ceza infaz kurumunda veya çocuk eğitimevinde bulunan ve koşullu salıverilmesine bir yıl veya daha az süre kalan iyi hâlli hükümlülerin talebi hâlinde, cezalarının koşullu salıverilme tarihine kadar olan kısmının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına, ceza infaz kurumu idaresince hazırlanan değerlendirme raporu dikkate alınarak, hükmün infazına ilişkin işlemleri yapan Cumhuriyet başsavcılığının bulunduğu yer infaz hâkimi tarafından karar verilebilir.*"

12. 7242 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 52'nci maddesi uyarınca değiştirilen 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un geçici 6'ncı maddesinin birinci fıkrası şu şekildedir: "*30/3/2020 tarihine kadar işlenen suçlar bakımından; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kasten öldürme suçları (madde 81, 82 ve 83), üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe ya da beden veya ruh bakımından kendisini savunamayacak durumda bulunan kişiye karşı işlenen kasten yaralama ve neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçları, neticesi sebebiyle ağırlaştırılmış yaralama suçu (madde 87, fıkra iki, bent d), işkence suçu (madde 94 ve 95), eziyet suçu (madde 96), cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar (madde 102, 103, 104 ve 105), özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar (madde 132, 133, 134, 135, 136, 137 ve 138), uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu (madde 188) ve İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar hariç olmak üzere, 105/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan "bir yıl"lık süre, "üç yıl" olarak uygulanır.*"

13. Başvuran, bu konuda İdare ve Gözlem Kuruluna da başvurmuştur. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından kendisine, Türk Ceza Kanunu'nun 134'üncü maddesi uyarınca hapis cezası bulunmasından dolayı mezkûr hükümde düzenlenmiş olan 3 yıllık süreden faydalanamayacağı belirtilmiştir.

14. Bunun yanında bahsi geçen İdare ve Gözlem Kurulu kararında başvuranın durumu açık ceza infaz kurumuna ayrılma yönünden de incelenmiştir. Bu kapsamda muhatap Kurum tarafından başvuranın 26.04.2015 tarihinde Konya Açık Ceza İnfaz Kurumundan ve 03.11.2017 tarihinde Antalya E Tipi Kapalı ve Açık Ceza İnfaz Kurumundan firar ettiği belirtilmiş olup konuya ilişkin resmi belgeler Kurumumuzla paylaşılmıştır. Buna göre başvuranın ilk firarındaki koşullu salıverilme tarihinin 26.04.2018, ikinci firarındaki koşullu salıverilme tarihinin ise 29.09.2023 olduğu anlaşılmıştır.

15. Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'nin "Açık kuruma ayrılamayacak hükümlüler" başlıklı 8'inci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi şu şekildedir: "*...Çocuk eğitimevleri hariç, kapalı kurumlardan firar edenler ile açık kurumlardan ikinci kez firar etmiş olanların, firar tarihinden önce kesinleşmiş olan cezaları ve koşulu salıverilme tarihine kadar kesinleşerek infazına başlanacak olan cezalarının tamamı...*"

kapalı kurumlarda infaz edilir. Diğer cezalar, Yönetmelikte aranan koşulların bulunması halinde açık kurumlarda infaz edilebilir."

16. İdare ve Gözlem Kurulu, bu çerçevede 29.09.2023 tarihine kadar kesinleşerek infazına başlanacak cezaların tamamının kapalı ceza infaz kurumunda infaz edileceğini karara bağlayarak başvuranın talebini reddetmiştir. Sonuç olarak; 7242 sayılı Kanun'un ilgili hükmü gereği; başvuranın Türk Ceza Kanunu'nun 134'üncü maddesinden hapis cezasının bulunmasından dolayı 5275 sayılı Kanun'un 105/A maddesinin birinci fıkrasında belirtilen 1 yıllık sürenin uygulanmasının mevzuat kapsamında kalan bir işlem olduğu, başvuranın söz konusu İdare ve Gözlem Kurulu kararı sebebiyle mağduriyet yaşadığı yönündeki iddiaların açıkça dayanaksız olduğu değerlendirilmiştir.

17. Sonuç olarak; yukarıda açıklanan nedenlerle 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in ilgili maddeleri başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması sebebiyle "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 23.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye